

MŠMT ku příležitosti výročí Přemyslovny sv. Anežky České vyhlašuje celostátní výtvarnou soutěž:

„Přemyslovna sv. Anežka Česká a její doba“

Je to mimořádná postava našich dějin. Její životní dílo, osobní vlastnosti i dějinný význam z ní činí v mnoha směrech vzor jednání i pro současnost. Její osobnost a dílo hovoří zároveň k mnoha palčivým problémům naší současné společnosti. Je sice postavou 13. století, tedy naší dávné minulosti, ale je pro naši společnost známá i tím, že její svatořečení nejenom časově (12.11.1989), ale i věcně souviselo s pádem komunistické totality. Je jistě vhodné, aby se děti a mladí lidé blíže seznámili s touto velkou českou ženou – a to je záměr této výtvarné soutěže, která bude určena pro **MŠ, ZŠ, ZŠS, ZUŠ, SŠ, SOŠ a VOŠ**.

Organizací soutěže je pověřena Základní umělecká škola O. Ševčíka Písek. **Do 10. prosince 2010 odešlou školy výtvarné práce na adresu pořadatele.** 16. – 17. 12. 2010 proběhne první kolo výběru zaslaných prací, které postoupí do kola druhého, 10. 1. 2011 proběhne druhé kolo. Vybrané práce bude hodnotit odborná porota složená z pedagogů a našich známých českých výtvarníků.

Slavnostní předání diplomů a výstava oceněných prací se uskuteční **dne 2. března 2011 v prostorách Anežského kláštera** za účasti Pražského arcibiskupa Dominika Duky a ministra školství, mládeže a tělovýchovy Mgr. Josefa Dobeše.

Téma

„Přemyslovna Svatá Anežka Česká a její doba“

Podmínky soutěže

1. Soutěže se mohou zúčastnit - MŠ, ZŠ, ZŠS, ZUŠ, SŠ, SOŠ a VOŠ.
2. Výtvarné techniky - kresba, malba, grafika, počítačová grafika.
3. Maximální formát plošných prací je A₃.
Velikost prostorových prací je bez omezení materiálu a rozměru.
4. Počet zaslaných prací z jedné školy – maximálně 15 ks.
5. Přesná identifikace výtvarných děl dle stanovených podmínek (viz dále).
6. Výtvarné práce nepaspartujte.
7. Organizátor si vymíňuje právo na nevracení exponátů.
8. Práce zasílejte **do 10 prosince 2010** na adresu:
ZUŠ O. Ševčíka, Šrámkova 131, Písek 397 01
9. Na později odeslané práce nebude brán zřetel

Identifikace výtvarných děl

Každá práce musí mít na zadní straně uvedeny tyto informace:

1. Jméno, příjmení (uvádějte v tomto pořadí)
2. Věk a pohlaví dítěte
3. Kategorie podle věku (viz dále)
4. Adresu uvádějte v pořadí: název školy, ulice, číslo, město, PSČ.
Není nutné uvádět soukromé adresy dětí.
5. Popisky musí být čitelné, nejlépe tiskacími písmeny

Kategorie

- MŠ
- ZŠ, ZŠS 6 – 9 let
 10 – 12 let
 13 – 15 let
- ZUŠ 5 – 9 let
 10 – 12 let
 13 – 15 let
 15 let a výše
- SŠ, SOŠ, VOŠ 15 let a výše

Ideový záměr soutěže

Seznámit se s mimořádnou postavou našich národních dějin a objasnit dobu života Přemyslovny sv. Anežky České. To je cílem celostátní výtvarné soutěže „Svatá Anežka Česká a její doba“, kterou vyhlašuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Výtvarné práce mají ukázat, jak děti vnímají tuto postavu v celém bohatství její osobnosti. Zároveň má soutěž upozornit na bohatství české kulturní tradice a přispět k posílení vztahu k vlastní zemi.

Zadání výtvarné soutěže má za úkol proniknout ke smyslu a významu života Anežky Přemyslovny, která ve své době ovlivnila mnohé oblasti života. Z takřka nepřehledného počtu upozorňujeme na nejdůležitější témata z jejího odkazu.

- Jasně odmítnutí pohodlí a bohatství a odchod ke službě do oblasti potřebných: nesobectví, služba druhým, celá problematika konzumu.
- Zájem o sociální potřeby a jejich praktické řešení: problematika stáří a opuštěných lidí, zdravotní péče – zvláště práce u lůžka, a to i doma; nezaměstnaní, bezdomovci.
- Odvaha zastat se nespravedlivě odsouzeného: otázky kvality soudnictví, obrana křivě nařčených, postoj k šikaně.
- Velkorysý stavitelství: zájem o zvelebení obcí a státu, zájem o krásu, boj proti vandalismu.
- Zájem o smír a mír v zemi: problematika soudržnosti rodin, řešení sporů, potřeba spolupráce pro rozkvet země.
- Význam ukázněnosti a řádu. I když je řeholní tvar vyhraněným a dobovým výrazem, platí zásady střídmosti, ohleduplnosti, kázně, ticha a čistoty prostředí stále a všude.
- Vztah k zemi, národní hrdost opřená o přínos do pokladnice světové kultury a vědy.
- Soustavnost a vzdělání jako základ pevného postoje, statečnost při obhajobě ideálu.
- Pojem autority a vznik autority na základě díla a kvality života.

Z přehledu je patrné, že téma Anežky Přemyslovny zasahuje celou oblast humanitních věd: historie, literatura, dějiny umění, náboženství, filosofie. Týká se etické výchovy, rodinné výchovy, základů společenských věd – občanské výchovy, je vítaným tématem pro výtvarnou a dramatickou výchovu, dotýká se i enviromentální výchovy.

Souhrn základní faktografie k tématu

- Životopis Anežky Přemyslovny

Anežka Přemyslovna se narodila r. 1211 v Praze. Jejím otcem byl Přemysl Otakar I., matkou jeho druhá žena Konstancie, dcera uherského krále Bély (Vojtěcha) III. Jako malé dítě byla z politických důvodů zasnoubena polskému vévodovi Boleslavovi, rovněž dítěti. Proto byla odvezena do kláštera v Třebnici, kde byla vychovávána pod dohledem své příbuzné, sv. Hedviky, aby se sžila se svým budoucím prostředím. Po třech letech byla vrácena do Čech, protože její dětský snoubenec zemřel. Její výchova pokračovala v klášteře sester premonstrátek v Doksanech. Odtud byla v osmi letech poslána do Vídně na dvůr vévody Leopolda, kde měla být dvorskou vychovávána pro nového snoubence Jindřicha, syna císaře Fridricha II. Na tomto dvoře se Anežka seznámila s tehdy nově založeným (1209) a rychle se šířícím řádem sv. Františka z Assisi. Na dvoře projevovala nezájem o slavnosti a zároveň vycházela do města, kde se zajímala o sociálně slabé a potřebné lidi.

Roku 1225 došlo ke zrušení zasnub na základě rozsáhlých politických intrik v Říši. Anežka se znovu vrátila do Čech. Zrušení zasnub bylo státní urážkou a v dané době důvodem k válce. Otec Anežky skutečně začal sbírat vojsko. V téže době však bylo svoláváno i vojsko pro křížové tažení. Přemysl nařídil zatknout hlavního hlasatele křížové výpravy u nás a s odůvodněním, že maří královy rozkazy a podrývá zemskou obranu, ho odsoudil na smrt. Patnáctiletá Anežka se postavila proti královu rozhodnutí, doslova mezi kata a odsouzeného, kterému zachránila život.

Po návratu z Vídně žila Anežka na Pražském Hradě. Stýkala se hojně se svou tetou, která byla abatýší v benediktinském klášteře u sv. Jiří na Pražském Hradě. Stále více se zajímala o život chudiny ve městě. Politické zájmy jejího otce vedly k dalším jednáním o Anežčině sňatku. Jednou z možností byl sňatek s Jindřichem III. Anglickým, druhou nabídkou byl zájem císaře Fridricha II. Anežka tuto nabídku odmítla a s podporou papeže Řehoře IX. se rozhodla pro zasvěcený život.

Celkem krátce poté, asi r. 1231 se Anežka rozhodla vstoupit do Řádu chudých paní (klarisky), který jako ženskou větev Řádu sv. Františka založila sv. Klára v Assisi. Téhož roku, zemřela Anežčina sestřenice z matčiny strany, sv. Alžběta Durynská a Anežka se svou matkou Konstancií, založily po jejím vzoru v Praze špitál u sv. Haštala. Byl to první špitál v Čechách vůbec. Současně byl také velkoryse založen klášter Na Františku a do rozestavěné budovy přišly první klarisky. Když byla po třech letech dokončena první část stavby, přišla sem Anežka spolu s dalšími sedmi ženami z významných českých rodů. Den její obláčky, 11.6.1234 (bylo to o Svatodušních svátcích), způsobil takřka senzací v celé Evropě: z královského dvora mezi mnišky nejchudší řehole. Z papežovy vůle byla Anežka postavena do čela nevelké komunity jako představená (abatýše).

Teprve po několika letech klášterního života se Anežka dozvěděla o tom, že původní, sv. Františkem a sv. Klárou vypracovaná, pravidla nebyla papežem uznána a že žije podle pravidel podstatně mírnějších, s nimiž sv. Klára nesouhlasí. Klára svůj spor s papežem prohrála, ale Anežka o obnovu původní řehole začala znovu usilovat. Její spor s Římem trval plných dvacet let. Kromě drobností byl bezvýsledný. V průběhu sporu vedla Anežka korespondenci se sv. Klárou, z níž se zachovaly čtyři dopisy Klářiny. Spor nakonec skončil úspěchem sv. Kláry, které těsně před její smrtí papež povolil původní řeholi pro její klášter v Assisi. Stejně privilegium krátce poté dostal i klášter Anežčin v Praze.

Hlavním tématem sporu o řeholi byla otázka chudoby. Anežka se ve všem, co patřilo do její kompetence, rozhodla jednat podle zásad sv. Františka. Významným je při tom oddělení špitálu od kláštera (1238) a jeho pozdější (1252) přesunutí na nové místo. Anežka se zasloužila o to, že se původní špitální bratrstvo změnilo na řád (1237) a dostalo papežské schválení. Tento charitativní řád Křižovníků s červenou hvězdou (označení získal r. 1252) existuje dodnes. Ještě za Anežčina života a s její vydatnou pomocí založil tento řád řadu špitálních domů na území českého království. Šlo o první síť sociální pomoci u nás.

Anežka Přemyslovna sice jednoznačně opustila dvorský život, ale stala se duchovní autoritou, která několikrát ovlivnila české dějiny. Byla rádkyní a oporou nejdříve svému bratrovi Václavu I. Nejvážněji zasáhla, když sjednala mír a ukončila dvouletou občanskou válku, kdy Přemysl Otakar II. jako markrabě moravský povstal proti svému otci Václavu I. Anežka docílila, že 16. srpna 1249 byl v jejím klášteře za přítomnosti biskupa pražského i olomouckého Václav I. slavnostně znovu korunován, Přemysl se mu poddal a král mu odpustil. Tento Anežčin úspěch, který zachránil české království před rozpadem a všeobecnou zkázou ukazuje na sílu její autority.

Mezi lidem byla její duchovní síla přijímána tak, že jejím modlitbám bylo např. přičítáno odvrácení vpádu Tatarů. Ve skutečnosti Tataři náhle ustoupili (1242) kvůli rozbujícím v centru jejich říše, ale působilo to jako zázrak. Její autorita vzrostla ještě více, když po smrti Přemysla Otakara II. na Moravském poli (28.8.1278) byla země rozchvácena Habsburky a Branibory a Václav II., nezletilý dědic trůnu, byl vězněn na Bezdězu a později v Braniborsku. Anežka Přemyslovna byla tehdy faktickou hlavou královského rodu v okupované zemi. V roce 1281 zasáhl vydrancované království mor a hladomor. Anežka byla v té situaci nositelkou národní naděje. Trpěla spolu s ostatními a 2. března 1282 zemřela vysílením a hlady ve svém klášteře, kde byla pohřbena. Její ostatky byly při povodni v roce 1323 přeneseny na jiné, bezpečnější místo, ale její hrob se nepodařilo nikdy identifikovat.

O svatořečení Anežky požádala r. 1328 jako první Eliška Přemyslovna, poslední člen rodu. Její snaha pro množství politických a mocenských zmatků vyzněla naprázdno. Podobný osud stihl i další pokusy. Anežka však byla v Čechách trvale vážena a ctěna jako svěřice. V roce 1455 zaznamenal litoměřický probošt Jan Papoušek proroctví o tom, že v Čechách bude dobře, až se najde Anežčin hrob. Anežka Přemyslovna byla prohlášena za blahoslavenou teprve r. 1874 zásluhou pražského arcibiskupa kardinála Schwarzenberka.

Ke svatořečení Anežky Přemyslovny, o něž usiloval kardinál Josef Beran, došlo 12.11.1989, tedy pět dní před 17. listopadem, kdy se zhroutil komunistický režim. Nešlo o náhodnou časovou koincidenci. Mezi obojím je silná věcná souvislost. V roce 1987 vyhlásil totiž pražský arcibiskup František kardinál Tomášek dlouhodobý program „Desetiletí duchovní obnovy národa“ jako přípravu k oslavám milénia sv. Vojtěcha (+ 997). V rámci tohoto programu probíhala celá řada akcí, z nichž nejvýznamnější byly poutě. Počty účastníků stále narůstaly, protože na poutě vedle věřících přicházely desetitisíce sympatizantů, kteří tím demonstrovali svůj negativní postoj ke stávajícímu režimu. První rok Desetiletí probíhal pod patronací bl. Anežky a tehdejší papež Jan Pavel II. podpořil mohutnějící národní hnutí kanonizací milované svěřice z Přemyslovského rodu. Kanonizace proběhla v Římě. Hlavní oslava doma proběhla 25.11.1989 jako velkolepá manifestace jednoty církve a národa.

- Informace k dějinám kláštera Na Františku

Klášter je významnou stavební památkou, jednou z prvních gotických staveb u nás. Byl založen r. 1231 a byl bohatě vybaven statky, dary královské rodiny. Roku 1238 byl osamostatněn špitál, kterému připadly veškeré statky kláštera. Roku 1267 byl vybudován v areálu kláštera kostel Krista Spasitele, který se měl stát pohřebištěm Přemyslovců. R. 1419

byly klarisky vyhnány a uchýlily se do Panenského Týnce. Vrátily se r. 1555, ale r. 1556 dostali klášter dominikáni. R. 1611 při vpádu Pasovských byl klášter vypleněn. Roku 1689 utrpěl klášter požárem, který byl založen francouzskými paliči. V době Josefa II. byl klášter r. 1782 zrušen. Roku 1889 měly být zbytky kláštera zbourány, ale byl zachráněn zásahem Vídeňské Památkové péče a pražské Umělecké besedy. V roce 1893 byla založena Jednota pro obnovu kláštera bl. Anežky a r. 1900 začaly první zabezpečovací práce. V letech 1941-42 proběhl rozsáhlý archeologický průzkum prováděný Archeologickým ústavem. Další práce a financování vedlo Město Praha. Roku 1953 areál převzala Národní galerie a r. 1978 byl klášter prohlášen za národní kulturní památku. Roku 1980 byla pro veřejnost otevřena první opravená část jako sídlo oddělení Českého umění XIX. století Národní galerie. V roce 1985 následovala druhá část (kostely) a r. 1986 třetí část. Dnes slouží klášter potřebám Národní galerie.